

**GEMİADAMLARININ ÜLKELERİNE GERİ
GÖNDERİLMESİNE İLİŞKİN 166 SAYILI SÖZLEŞMENİN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

(Resmî Gazete ile yayımı: 22.7.2003 Sayı: 25176)

Kanun No
4941

Kabul Tarihi
15.7.2003

MADDE 1. - Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı'nın 1987 yılında Cenevre'de yapılan 74 üncü oturumunda revize edilerek kabul edilen "Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin 166 Sayılı Sözleşme"nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**GEMİADAMLARININ ÜLKELERİNE GERİ GÖNDERİLMESİNE İLİŞKİN
166 SAYILI SÖZLEŞME (REVİZE)**

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 24 Eylül 1987 tarihinde Cenevre'de yaptığı yetmişdördüncü oturumunda,

1926 yılına ait Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşmenin ve 1926 yılına ait Gemiadamlarının (Kaptan ve Miçoların) Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Tavsiye Kararının kabul edilmesinden bu yana deniz nakliyat sektöründe meydana gelen gelişmelerin; Sözleşmede, Tavsiye Kararının uygun unsurlarını da içerecek şekilde, düzeltme gerektirdiğini müşahede ederek ve gemiadamlarının ülkelerine geri gönderilmesine ilişkin olarak, 1926 yılına ait Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşmede yer verilmeyen pek çok konuda ulusal mevzuat ve uygulamaların dikkate değer gelişmeler sağladığına işaretleyerek; gemiadamlarının ülkelerine geri gönderilmeleri hususunun bazı yeni yönleri açısından ve deniz nakliyatçılığında yabancı uyruklularını çalıştırmanın yaygınlaştığı da hesaba katılarak, yeni bir uluslararası belgeye gereksinim duyulduğu göz önünde bulundurularak, gündemin 5. maddesini oluşturan 1926 yılına ait 23 numaralı Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşmenin ve 1926 yılına ait 27 numaralı Gemiadamlarının (Kaptan ve Miçoların) Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Tavsiye Kararı üzerine verilen önermelerin benimsenmiş ve bu önermelerin bir uluslararası sözleşme hüviyeti kazanması kararlaştırılarak, bin dokuz yüz seksen yedi yılı Ekim ayının dokuzuncu günü, 1987 yılına

ait Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesi (Revize) Sözleşmesi adıyla anılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

BÖLÜM I

KAPSAM ve TANIMLAR

Madde 1

1. Bu Sözleşme, yürürlükte olduğu Üyenin ülkesine kayıtlı hem kamu hem de özel sektöre ait genellikle ticarî deniz taşımacılığı işine tahsis edilmiş, deniz aşırı sefer yapan gemilere ve bu türden gemilerin sahiplerine ve bu tür gemilerde çalışan gemi adamlarına uygulanır.

2. Tatbikatı elverişli ise yetkili merci, bu Sözleşmenin hükümlerini balıkçı teknesi sahipleri ve balıkçıların temsil yetkisine sahip örgütlerine danışarak ticarî deniz balıkçılığına da uygular.

3. Bu Sözleşme bağlamında gemilerin ticarî deniz nakliyat gemisi ya da ticarî deniz balıkçılığı gemisi olarak kabul edilmelerine ilişkin tereddütü gemi sahibi, gemiadamı ve balıkçı örgütleriyle istişarede bulunduktan sonra yetkili merci giderecektir.

4. Bu Sözleşme bağlamında "gemiadamı" sözcüğü, bu Sözleşme hükümlerine tâbi bir deniz aşırı sefer yapan gemide herhangi bir sıfatla istihdam edilmiş kişi anlamında kullanılır.

BÖLÜM II

HAK KAZANIMLARI

Madde 2

1. Gemiadamı aşağıda belirtilen durumlarda ülkesine gönderilme hakkına sahiptir;

(a) süreli ücretli iş veya belirlenmiş bir sefer yurt dışında sona ermiş ise,

(b) sözleşme hükümleri veya gemiadamının yaptığı iş akdine göre verilen bildirim sürelerinin dolması üzerine,

(c) tıbbî olarak seyahat etmesi mümkün ise, ülkesine geri gönderilmesini gerektiren bir hastalık, sakatlık veya tıbbî tedavi durumunda seyahat etmesini engelleyecek bir durum olmadığı tespit edildiği zaman, hastalık, yaralanma veya diğer sağlık nedenleri yüzünden,

(d) geminin batması halinde,

(e) iflas, geminin satışı, kütük değişikliği ya da benzer nedenlerle gemi sahibinin, işveren olarak yasalardan veya akitten kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirebilmesinin mümkün olmadığı hallerde,

(f) ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelerde belirlendiği şekliyle gemiadamı geminin yollandığı savaş bölgesine gitmeye rıza göstermiyorsa,

(g) bir hakem kararı veya toplu sözleşme hükmüne uygun olarak ya da benzer başka bir sebeple çalışmaya ara verilmesi veya çalışmanın sona erdirilmesi halinde,

2. Gemiadamının ülkesine gönderilme hakkını kazanması için gemide çalışması icap eden azamî süreyi ki bu süre 12 aydan kısa bir süre olur, ulusal yasa veya yönetmelikler veya toplu sözleşme belirler. Söz konusu azamî süre belirlenirken gemiadamının çalışma ortamını etkileyen koşullar dikkate alınır. Her üye mümkün olan her halde teknolojik değişim ve gelişmeler ışığında bu süreyi azaltmayı gözetir ve Deniz Taşımacılığı Ortak Komisyonunun konuyla ilgili tavsiye kararlarından herhangi birinin yönlendirmesine açık olabilir.

BÖLÜM III VARIŞ YERLERİ

Madde 3

1. Bu Sözleşmenin yürürlükte olduğu her üye, ulusal yasa veya yönetmeliklerinde gemiadamlarının ülkelerine gönderilebilecekleri varış yerlerini belirler.

2. Bu şekilde öngörülen varış yerleri arasında gemiadamının işe alındığı yer, toplu sözleşmeyle şart koşulan yer, gemiadamının ikamet ettiği ülke veya işe alınma sırasında karşılıklı olarak üzerinde anlaşmaya varılan yer dahil edilir. Gemi adamı öngörülen varış yerleri arasında geri gönderileceği yeri seçme hakkına sahiptir.

BÖLÜM IV GERİ GÖNDERME HAZIRLIKLARI

Madde 4

1. Uygun ve süratli vasıta ile geri göndermenin temini gemi sahibinin yükümlülüğüdür. Normal ulaşım biçimi hava yoluyla olanıdır.

2. Gönderme masrafları gemisahibi tarafından karşılanır.

3. Geri gönderme; ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelere göre gemiadamının çalışma ilişkisinden kaynaklanan yükümlülüklerini ciddi olarak yerine getirmemesinden dolayı gerçekleşiyor ise, bu Sözleşme hükümleri, ulusal mevzuat veya toplu sözleşme icabı gönderme masraflarının tamamı ya da bir kısmının gemi adamından tahsil edilmesi hakkına halel getirmez.

4. Gemi sahibi tarafından karşılanacak masraflar aşağıdakileri içerir:

(a) 3. madde gereğince seçilen varış noktasına gidiş,

(b) gemiadamının gemiden ayrılmasından itibaren varış noktasına kadar yiyecek ve barınma giderleri,

(c) ulusal mevzuat veya toplu sözleşme hükümlerinde yer verilmiş ise gemiadamının gemiden ayrılmasından itibaren varış noktasına kadar ücret ve harçlıklar,

(d) gemiadamının 30 kilograma kadar kişisel bagajının varış noktasına kadar taşınma masrafları,

(e) zaruri hallerde gemiadamının varış noktasına seyahat etmesine engel bir durum ortadan kalkıncaya kadar tedavi giderleri.

5. Gemi sahibi, çalışma ilişkisinin başlangıcında gemiadamından geri gönderilme masrafları karşılığında peşinen bir ödeme yapmasını istemeyeceği gibi 3. fıkra ile hükmedilen haller dışında ücret ve diğer kazançlarından geri gönderilme masrafını tahsil etmez.

6. Ulusal yasa veya yönetmelikler; gemi sahibinin, kendisi tarafından istihdam edilmemiş gemiadamının geri gönderilme masraflarını sözkonusu gemiadamını istihdam eden işverenden tahsil etmesi hakkına halel getirmez.

Madde 5

Gemi sahibi geri gönderilme hakkını kazanmış bir gemiadamının gönderilme masraflarını karşılamaz veya gerekli hazırlıkları yapmaz ise;

(a) Geminin kayıtlı olduğu üyenin yetkili mercii ilgili gemiadamının geri gönderme masraflarını karşılar, gerekli hazırlıkları yapar. Geminin kayıtlı olduğu üye bunu yerine getirmez ise gemiadamının geri gönderilirken ayrılacağı devlet ya da uyuğu olduğu devlet gönderilme masraflarını karşılar ve gerekli hazırlıkları yapar. Masraf karşılayan ve hazırlıkları yapan devlet geminin kayıtlı olduğu üyeden masrafı tahsil eder.

(b) Gemiadamının gönderilmesine ilişkin tahakkuk eden masraflar geminin kayıtlı olduğu üye tarafından gemi sahibinden tahsil edilebilir niteliktedir.

(c) Gönderme giderleri, 4. maddenin 3. fıkrasıyla hükmedilenlerin dışında hiçbir şekilde gemi adamına yüklenemez.

BÖLÜM V

DİĞER DÜZENLEMELER

Madde 6

Ülkesine geri gönderilecek gemiadamı pasaport ve geri gönderilmesiyle ilgili diğer kimlik belgelerini alır.

Madde 7

Geri gönderilme için bekleme ve yolculukta geçen süre gemiadamının hak kazandığı ücretli izin süresinden düşülemez.

Madde 8

Gemiadamı 3. madde uyarınca varış noktasına ulaştığında ya da geri gönderilme hakkını ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelerle belirlenen makul bir süre içinde talep etmediğinde usulüne uygun olarak geri gönderilmiş kabul edilir.

Madde 9

Bu Sözleşmenin hükümleri, toplu sözleşmeler veya ulusal koşulları uygun diğer yollardan yürürlüğe konmadığı takdirde ulusal yasa veya yönetmelikler yoluyla yürürlüğe konulur.

Madde 10

Her üye limanlarını ziyaret eden veya karasularından ya da karasal su yollarından geçen gemilerde çalışan gemiadamlarının ülkelerine geri gönderilmelerini olanaklı kıldığı gibi yerlerine başka gemiadamlarının alınmasına da olanak sağlar.

Madde 11

Her üyenin yetkili mercii ülkesinde kayıtlı gemi sahiplerinin bu Sözleşmenin hükümlerine göre hareket etmelerini yeterli gözetim ve denetim uygulayarak temin eder ve konuyla ilgili bilgiyi Uluslararası Çalışma Örgütüne bildirir.

Madde 12

Bu Sözleşmenin metni;bu Sözleşmenin geçerli olduğu üye devlete kayıtlı her geminin mürettebatının anlayacağı dilde hazırlanıp istifadeye sunulur.

**BÖLÜM VI
NİHAİ HÜKÜMLER**

Madde 13

Bu Sözleşme 1926 yılına ait Gemiadamlarının Geri Gönderilmesi Sözleşmesini değiştirir.

Madde 14

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 15

1. Bu Sözleşme, sadece onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve GenelMüdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecek. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 17

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 20

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İşbu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 21

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
3	27	551
18	94	43
22	106	88:89,424:447

I- Gerekçeli 174 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 106 ncı Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/509